

1945
2025

KAIKKIEN KANSALAI SOPISTO

Seinäjoen kansalaisopiston 80-vuotisjuhlavuosi

seinajoki.fi/kansalaisopisto

LYHYESTI

Tämä e-kirja on dokumentaatio kaikista Seinäjoen kansalaisopiston 80-vuotisjuhlavuoden tapahtumista ja tempauksista sekä lyhyesti 80-vuotisesta historiasta.

seinajoki.fi/kansalaisopisto

SEINÄJOEN KANSALAI SOPISTO

on kaupungin ylläpitämä, opetusministeriön järjestämislupaan perustuva, yleissivistävää ja pätevöittävää koulutusta sekä taiteen perusopetusta (TPO) antava oppilaitos.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksena sen tehtävänä on tukea kuntalaisten omaehtoista opiskelua, itsensä ja kansalaisvalmiuksien kehittämistä. Opetusta tarjotaan jokaiselle ikäryhmälle. Opiston toimialueena on koko Seinäjoen kaupunki keskustaajamasta kaupunginosiin.

seinajoki.fi/kansalaisopisto

SISÄLTÖ

1

JOHDANTO

2

HISTORIANOSTOT

3

JUHLALUKUVUODEN TAPAHTUMAT

4

JUHLALUKUVUODEN TEMPAUKSET

5

TIETOA SEINÄJOEN
KANSALAIPISTOSTA

K A P P A L E

1

J O H D A N T O

seinajoki.fi/kansalaisopisto

JOHDANTO

Seinäjoen kansalaisopisto on perustettu vuonna 1945 ja opiston 80-vuotista taivalta on juhlistettu eri tavoin lukuvuoden 2024-2025 aikana.

Juhalukuvuoden tapahtumia ja tempauksia sekä historiaa kahdeksalta vuosikymmeneltä on koottu nettisivuille seinajoki.fi/kansalaisopisto80vuotta

K A P P A L E

2

HISTORIANOSTOT

seinajoki.fi/kansalaisopisto

**Historianostojen lähteet:
Kansalaisopistojen liitto KoL,
Seinäjoen kansalaisopiston 70-vuotishistoriikki
” Parempaa elämää – Seinäjoen kansalaisopisto
tiedon ja taidon poluilla 70 vuotta”**

HISTORIA 1945

Suomessa on yhteensä 174 kansalaisopistoa, joiden toiminta kattaa koko maan. Tärkeänä periaatteena on tuoda opetus lähelle ihmistä. Siksi opetus on usein hajautettu eri puolille kuntaa. Opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen ja ihmisen omaan haluun kehittyä ja oppia.

Vuosina 1945-1950 kansalais-opistojen määrä kasvoi 50:stä 90:een. Opetus jatkui sotienvälisen ajan tapaan ryhmämuotoisena. Vuosina 1944-1945 toimintansa aloitti yhdek-sän uutta opistoa, näiden mukana myös Seinäjoen työväenopisto. Aloitteen tekijänä esiintyi kauppalanhallitus, joka vuoden 1945 alussa asetti kuusihenkisen komitean hanketta edistämään. Komitean johdossa oli jo aikaisemmin oman opiston perustamista ehdottanut Heikki Laurinmäki. Opisto perustettiin kannatusyhdistysmuodossa ja perustava kokous pidettiin 14.6.1945. Vuonna 1950 Seinäjoen kauppa ja Seinäjoen maalaiskunta ottivat opiston haltuunsa. Opiston avajaisia pidettiin 15.10.1945 ja ensimmäisenä luku-vuotena 1945-1946 kursseille ilmoittautui 437 opiskelijaa. Opiskelu-aineita ensimmäisenä lukuvuotena oli 14 kappaletta.

Opistotyön edullisten vaikutusten vuoksi myös valtion asenne vapaaseen sivistystyöhön muuttui nopeasti: 1940-luvun jälkipuoliskolla asetettiin kaikille valtionapua nauttiville kansansivistystyön aloille selvitystyöhön komitea, joka päätyi siihen, että opistotyön tulee tapahtua työväenhenkisesti, jolloin opiskeluaiheet valitaan työväestöä lähellä olevista kysymyksistä ja niitä käsitellään työväen näkökulmasta. Erityisesti nuoria haluttiin mukaan toimintaan. Opiston haasteita olivat tasapainoilu erilaisten näkökulmien ja toiveiden välillä.

Opisto pyrki tarjoamaan työväestölle yhteiskunnallisia aineita, mutta pian suosituimmaksi tulivat kohderyhmän toiveesta ammattiaineet, kuten konekirjoitus ja leikkuu- ja kaavankäyttökurssit. Muita opintopiirejä opiston alkuaikoina oli kielet, lausunta-, näytelmä-, piirustus- ja maalauspiirit sekä kuorotoiminta.

OPISTON JOHTOKUNTA VUONNA 1950

Kuva: Seinäjoen kansalaisopiston kuva-arkisto

HISTORIA 1955

1950-luvun puolella välissä opiskelijoita oli 320 henkilöä. Opiston suurin ammattiryhmä oli liikealalla toimivat (osuus opiskelijoista 41%) ja siksi heitä kuultiin opetuksen kehittämisessä. Toiseksi suurin ryhmä olivat virka- ja palvelusmiehet (25%) ja ruumiillisen työn tekijöitä oli ainoastaan 17%. Toiminta vakiintui, kun opisto kunnallistettiin vuonna 1950.

Opiston alkua ajoista lähtien tarjonnassa oli ollut harjoitusaineita, joita esimerkiksi kaupan alalla tarvittiin. Näitä olivat esimerkiksi kielet, kirjonpito ja laskento. Kauppalan kauppailta ja liikeväeltä tuli aloite aloittaa liikealan opintoja. Johtokunnan mielestä ”konttoriaineet”, kuten kansantalous, kauppaoppi, suomen kieli ja kauppalaskennon koulutus soivat opiston peruseriaatteita vastaan. Näiden kurssin mukaan ottaminen tarjontaan paikkasi kauppaoppilaitoksen puutetta. Nopeasti kasvavassa liikekeskuksessa haluttiin tarjota kaupallista oppia. Tavoitteeksi asetettiin oman kauppaoppilaitoksen saaminen ja ensiaskel tähän oli työväenopiston tarjoamat kurssit. Liike-elämässä tarvittavat taidot, kuten laskutikun käyttö ja konekirjoitus olivat yhtäkkiä opiston suosituimpia aineita ja näistä annettiin myös todistus. Pääpaino oli siis siirtynyt käytännöllisten, heti elämässä sovellettaviin aineisiin. Kielten ja taideaineiden opiskelu lisääntyi, vieraat kielet alkoivat kiinnostaa alun vieroksumisen jälkeen ja taideaineilla oli hyvin näkyvä asema opiston ulkokuvassa.

Kansalaistaitoja kohentavia sekä arjessa pärjäämiseen tähtääviä kursseja oli tarjonnassa, mikä johtui osaltaan sodan jälkeisen ajan niukkuudesta. Opiston johto oli pitänyt yhteiskunnallisia aineita ensisijaisina, mutta ne vähenivät ammatti- ja harjoitusaineiden nousun myötä. Kuitenkin uutena yhteiskunnallisena aineena psykologia sai suuren suosion. Toivo Mäen ollessa rehtorina opistotyön lähtökohdaksi nousi pyrkimys ”sisäisen minän ja monipuolisen persoonallisen elämän kehittäminen”. Opiston kasvaessa omia tiloja olisi tarvittu, mutta niitä ei heti ollut saatavilla, joten ryhmät kokoontuivat pääosin kansakouluilla.

Seinäjoella oltiin edistyksellisiä opistotoiminnassa jo 1950-luvulla, koska kysymykseen miksi opisto oli olemassa ja keitä varten saatiin vastaus: toiminnan sopeuttaminen kauppalan elinkeinoelämän tarpeisiin. Käytännön taitojen lisäksi kuitenkin haluttiin pitää opiston sivistyksellinen ja kasvatuksellinen luonne. 1956-vuonna Toverikunnan puheenjohtaja Juho Rintamäki totesi, että opisto on koulu kaikenikäisille ja se tarjoaa hyviä mahdollisuuksia käyttää oikein vapaa-ajat.

KONEKIRJOITUSKURSSI

Kuva: Seinäjoen kansalaisopiston kuva-arkisto

HISTORIA 1965

Sytä sivistystyön merkityksen kasvuun sodan jälkeisenä jälleenrakennuskautena oli useita. Tapahtui kaupungistumista ja muuttovirtaa Ruotsiin, maataloudesta siirryttiin muihin tehtäviin ja suuret ikäluokat kasvoivat nuoruusikään. Seinäjoella väkiluku kolminkertaistui ja teollistumisen lisäksi tärkeäksi nousi palveluammattien ryhmä. Työväenopistojen kurssit olivat maalta muuttaneiden ja uusien työpaikkojen takia itsensä kehittämisen keskiössä. Todettiin, että opiskelu ja kasvatus ei pääty kouluun, vaan syntyi jatkuva itsenä kehittämisen ajatus.

Vapaa-ajan lisääntyminen aikuisten keskuudessa sekä pelko nuorten ”villiintymisestä” ilman sopivaa vapaa-ajan tekemistä lisäsi osaltaan työväenopiston merkitystä. Lainsäädännön uudistumisen myötä kuntien kustannuksia siirtyi valtiolle. Tämä mahdollisti sen, että opisto saattoi ottaa tarjontaansa runsaammin aineita, niin tavoitteellisille kuin käytännön tietoa tarvitseville. Työväenopistojen kasvu oli suurta; Seinäjoen työväenopiston opiskelijoiden määrä vuonna 1965 oli 771 opiskelijaa ja seuraavana vuonna jo yli 1000 opiskelijaa, joka teki Seinäjoen työväenopistosta Vaasan läänin suurimman. Sana kansalaisopisto mainittiin lainsäädännössä ensimmäistä kertaa ja Työväenopistojen liitto muutti nimensä Kansalais- ja työväenopistojen liitoksi.

1960-luvun aikana Seinäjoen työväenopistossa opiskeltiin tavoitteellisesti sekä myös harrastettiin ja opiskeltiin rauhallisempaan tahtiin. Valtakunnallisesti vapaampia opintoja ei katsottu hyvällä, mutta paikallisesti ne koettiin hyvin tärkeänä ja niillä pyrittiin esimerkiksi ennaltaehkäisemään nuorten ajautumista huonoille teille. Koko kansan opistoon hakeuduttiin eri lähtökohdista ja suosiossa olivat niin tavoitteelliset ja ammatilliset aineet kuin myös harraste- ja taideaineet.

Seinäjoen naapurikunnat Nurmo ja Peräseinäjoki olivat innokkaita perustamaan oman opiston, mutta asukasluvun vähyyden vuoksi yhteistoimintamalli Seinäjoen kanssa mahdollisti kurssien tarjoamisen omalla alueella.

Voimakkaan kasvun vuoksi kaivatut omat toimitilat saatiin vihdoin kauppaoppilaitoksen uudesta rakennuksesta Koulukadulta. Samassa ”Sivistys- ja kulttuurielämän keskuksessa” kokoontui myös kesäyliopisto, musiikkiopisto ja teatteri.

Näissä tiloissa kansalaisopisto toimi seuraavat 30 vuotta.

ILMOITTAUTUMINEN

Kuva: Seinäjoen maakuntakirjasto-kaupunginkirjasto

HISTORIA 1975

Vuonna 1975 opiskeluaineita oli kaiken kaikkiaan lähes 70. Opiskelijoita oli yhteensä n. 4100, joista n. 700 Nurmossa ja 470 Peräseinäjoella. Suurin osa, eli joka kolmas opiskelijoista oli ikäryhmässä 20–29-vuotiaat ja neljäsosa opiskelijoista oli ikäryhmässä 30–39-vuotiaat. Tavoitteellinen oppiminen alkoi lisääntyä. Käytännöllis-ammattilliset, liikuntaan ja terveydenhoitoon liittyvät opinnot sekä myös kielet ja taideaineet pitivät pintansa suosittujen aineiden listassa. Esimerkiksi opistolaiskunta kartoitti kurssitoivomuksia ja uudet aineet saivat uusia opiskelijoita mukaan, joka edesauttoi opiskelijamäärän kasvua. Pitkien, koko lukuvuoden kurssien lisäksi valikoimaan tuli muutaman viikon tai viikonlopun mittaisia opetusjaksoja.

Henkilökuntaa tarvittiin enemmän kasvavan opiston tarpeisiin nähden. Vuonna 1976 rehtorin lisäksi hallintoa hoiti päätoiminen ja sivutoiminen kanslisti, joiden työtehtävät sisälsivät opetussuunnitelman laatimisessa avustamista, talous- ja palkkahallinnon tehtäviä sekä vuosittain laadittava toimintakertomus ja valtionaputilitykset. Hallinnollisessa hoitamisessa ja opiskeltavien aineiden valikoiman kehittämisessä toimittiin ketterästi, josta tuli Seinäjoen kansalaisopiston tunnusmerkki ja valtti sekä yksi nykyisistä arvoista. Suurin osa opetuksesta toimi tuntiopettajien varassa. Tämä toi keveyttä hallintorakenteeseen ja mahdollisti nopean reagoinnin koulutustarpeisiin, vaikka tavoitteellinen opiskelu loi painetta päätoimisten opettajien palkkaamiselle. Ensimmäinen, kielten päätoiminen opettaja, palkattiin 1970-luvun lopulla. Tämä toi mahdollisuuden esimerkiksi kielistudio-opetukseen sekä virallisen kielitutkinnon suorittamiseen.

Rehtori Toivo Mäen mukaan opistotyön tavoitteena oli sekä ”saavutus” eli päämäärätietoinen opiskelu sekä ”elämys” eli enemmän harrastepohjainen opiskelu. Kansalaisopistolla alettiin tarjoamaan avoimen yliopiston kursseja, jotka tarjosivat yliopisto-opetusta sellaisille, jotka eivät olleet tutkinto-opiskelijoita yliopistossa. Ensimmäisiä tarjonnassa olivat sosiaalipolitiikan kurssi, topologian kurssi sekä aikuiskasvatuksen approbatur.

Opistolla alettiin tarjota atk-kursseja, joka mahdollisti laitteiston käyttämisen myös muussa opetuksessa. Populäärikulttuurin nousu näkyi suositussa elokuvakerhossa. Teknistymisen lisääntyminen työelämässä vähensi ruumiillista työtä, joka näkyi liikunnan ja terveydenhoidon tarjonnan lisääntymisenä. Kirjoittamisharrastus oli Etelä-Pohjanmaalla suositutta ja kirjallisuuspiirien puitteissa järjestetyillä luennoilla oli vierailijoina tunnettuja kirjailijoita, kuten Kalle Päätalo. Luentojen suosio yleisesti väheni, vaikka niitä pyrittiin edelleen järjestämään laaja-alaisesti.

Opetustuntien supistaminen oli ajankohtaista lukuvuodelle 1976–1977, sillä yleisten suhdanneheilahtelujen vuoksi menoja tuli karsia. Työväenopistoille tärkeä sitoutumattomuuden periaate oli koetuksella 1970-luvun poliittisen aktivismin takia, sillä työväenopistojen toimia saatettiin tulkita puoluekiihotukseksi. Vuonna 1979 Seinäjoen työväenopiston nimi vaihtui Seinäjoen kansalaisopistoksi, jolloin saatiin poistettua ajatukset siitä, että ajettiin vain työväenopiston asioita.

KIELISTUDIO

Kuva: Seinäjoen kansalaisopiston kuva-arkisto

HISTORIA 1985

Opiston toiminnassa 1980—luvulla kasvu oli tasaista ja aineryhmien tarjonta vakiintui. Opiskelijoita 1980-luvun puolessa välissä oli n. 5800 ja opiskeltavia aineita 77. Kansalaisopistojen ryhmät olivat painottuneet aikuisten koulutus- ja harrastustoimintaan, mutta lakimuutoksen myötä ja muutoinkin tarjontaa haluttiin kasvattaa ulottumaan myös alle 16-vuotiaisiin sekä erityisryhmiin. Perinteisen iltaopetuksen lisäksi päiväopiskelua tarjottiin etenkin vuorotyöläisiä, eläkeläisiä ja kotiäitejä varten. Kesäyliopistoyhteistyö lisääntyi. Kansalaisopiston toisena päätoimisena, tekstiilitöiden opettajana aloitti Elsi Soini. 1980-luvun lopussa palkattiin myös apulaisrehtoriksi Rauni Haapanen. Tilaresurssien rajallisuuden vuoksi kasvu oli maltillista ja toiminnan laajentumisen vuoksi haettiin tilapäisesti lisäopetustiloja. Tämä puolestaan vei aikaa, kun tila vaati enemmän etukäteisvalmistelua. Kansalaisopiston kansliatilat muuttivat kauppaoppilaitoksessa ensimmäiseen kerrokseen, mutta tämä ei auttanut muuten tilanahtauteen. Lisätilojen rakentamista haluttiin kiirehtiä myös siksi, ettei Seinäjoen kansalaisopisto jäisi jälkeen muista kansalais- ja työväenopistoista. Lisätilojen etsiminen oli suurena tavoitteena koko 1980-luvun ajan ja vasta vuonna 1992 ratkaisuksi alettiin kaavailla muuttoa entisen Tikalaksen tehdasrakennukseen, jossa oli toiminut ammatillinen aikuiskoulutuskeskus.

Kielten opiskelun suosio kasvoi mm. etelänmatkojen lisääntyessä ja tarjonnassa oli jo seitsemän eri kielen opetusta. Suosittujen käsityökurssien tarjonta kasvoi, kun tarjontaan tuli lyhytkursseja ja Seinäjoen kansalaisopisto oli tunnettu suuntautumisesta erilaisiin kädentaitoihin. Liikuntaharrastuksen suosio lisääntyi ruumiillisen työn vähentyessä. Terveys- ja liikuntapiirit olivat opiston suurimpia opetustunneilla sekä oppilasmäärällä mitattuna ja merkitys paikallisen väestön liikuttajana oli huomattava. Jooga oli ristiriitainen uutuus kurssitarjonnassa, sillä se oli rehtori Toivo Mäen suojeleuksessa, mutta pohjalaisten keskuudessa se herätti epäluuloja. Raskaan henkisen työn vastapainoksi kaivattiin jotain ja jooga tarjosi pelkän fyysisen liikuntaharrastuksen lisäksi kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Yleisesti ottaen rehtori Toivo Mäen itse tärkeänä pitämät aineet ja aiheet nousivat myös Seinäjoen kansalaisopiston oppiainevalikoimaan. Erityisesti psykologiset ja kasvatukselliset teemat korostuivat. Tarjontaan vaikuttivat myös vahvasti kuhunkin aikaan sopivat teemat ja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet.

Nurmon ja Peräseinäjoen opintotarjonta kasvoi, suosittuja harrastuksia olivat Nurmossa erityisesti kädentaidot sekä kansanmusiikki ja kansantanssit, Peräseinäjoella käytännön aineet kuten askartelu ja puutyöt sekä kiviharrastus olivat suosittuja. Osastonjohtajat Nurmossa ja Peräseinäjoella tekivät yhteistyötä ja tämän vuoksi näiden alueiden opintotarjonta oli yhdenmukainen. Kylillä järjestettiin kurssitoimintaa, joka puolestaan toi vireyttä maaseudulle ja edesauttoi kylätoimikuntien perustamista.

KUNTOPIIRI

Kuva: Seinäjoen kansalaisopiston kuva-arkisto

HISTORIA 1995

Opistolla oli monia tavoitteita 1990-luvun lopulle, kuten opintopiirien määrän sekä tilojen lisääminen ja päätoimisten opettajien palkkaaminen. Laman vuoksi korkeat tavoitteet saivat jäädä, sillä opetusta jouduttiin supistamaan eikä päätoimisia opettajia voitu palkata lisää. Opiskelijamäärät eivät kasvaneet. Opintojen maksuja jouduttiin korottamaan ja koko perusajatusta kaikille avoimesta, henkistä kasvua ja kansalaisvalmiuksia lisäävästä kansalaisopistosta jouduttiin pohtimaan uudelleen.

Opiston pitkäaikainen rehtori Toivo Mäki jäi eläkkeelle ja uutena rehtorina aloitti Arto Leistevuo, joka toimi rehtorina 1991–2001. Hänen myötänsä painopisteeksi nousi yleissivistys ja hän korosti kansalaisopistojen avartavan tieteellistä maailmankatsomusta. Kuitenkaan puhtaasti yleissivistävät aineet eivät kuitenkaan osoittautuneet suosituiksi. Lakimuutoksen vuoksi opistot saattoivat alkaa myymään opetuspalveluita ja järjestämään tutkimus- ja palvelutoimintaa sekä ammatillista koulutusta. Leistevuon jälkeen rehtorina aloitti Rauni Haapanen vuonna 2001.

Kansalaisopistoille toiminnassa tärkeimmäksi tulivat määrälliset tavoitteet ja taloudellinen ja hallinnollinen tehokkuus, joka muutti opistojen arvoja enemmän työelämälähtöiseksi ja ammatilliseksi kouluttajaksi. Tarjontaa laajennettiin yhä enemmän uusille kohderyhmille, kuten lapsille ja nuorille. Opiskelu tuli tavoitteellisemmaksi ja esimerkiksi ensimmäinen maahanmuuttajille suunnattua suomen kielen opetusta käynnisteltiin. Kuorotoiminta, kielten alkeiskurssit ja atk-kurssit olivat suosittuja.

Tilojen laajentumista kaavailtiin siten, että kauppaoppilaitokselle rakennettaisiin lisätilaa, johon tulisi kansalaisopiston hallinto- ja sosiaalityilat ja opetustilat siirrettäisiin saneerattavaan Tiklaksen taloon. Hankaluutta aiheutti kuitenkin se, että toimintaa ei haluttu hajauttaa kahteen tilaan. Lisäksi Tiklaksen talo koettiin epäkäytännölliseksi opetustilana ja juhlasalin puute, syrjäinen sijainti ja parkkipaikkojen ahtaus koettiin ongelmana. Tiklaksen talo kuitenkin oli paras vaihtoehto sille, että opetuksen lisäksi hallinto- ja sosiaalityilat saatiin saman katon alle. Kansalaisopisto ja ammatillinen aikuiskoulutuskeskus haluttiin yhdistää, mutta suuri vastustus ja esimerkiksi entisen rehtori Mäen sanat itsenäisen opiston tärkeydestä saivat oppilaitokset pysymään itsenäisinä.

Vuonna 1995 koko tilaprosessi sai lopullisen sysäyksen ja muuton lisäksi remonttia tehtiin koko loppuvuosikymmen. Erikoisluokkatiloja saatiin mm. kuvanveistoa, maalausta sekä tekstiilitöitä varten ja kielistudio, tietotekniikkaluokka sekä videoneuvottelulaitteisto mahdollistivat uusien kurssien ja avoimen yliopisto-opetuksen laajentumisen. Kuorotoiminta, kielten alkeiskurssit ja atk-kurssit olivat suosittuja.

Opistolaiskunnan toiminta oli aktiivista, vapaa-ajan aktiviteettien lisäksi opistolaiskunta saattoi järjestää oppilaiden toiveesta opintopiirejä. Opistolaiskunta jakoi avustusta opettajien kouluttautumiselle sekä stipendejä aktiivisille opistotoiminnassa mukana olleille sekä toimitti Opistolainen-julkaisua.

TIKLAS

Kuva: Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon arkisto

HISTORIA 2005

Uuden vuosituhatosen linjauksissa on nähty viittauksia opiston alkuvuosien painottamisesta työväestön kansalaistaitojen vahvistamiseen, mutta laajentamisen ja monipuolistumisen myötä tarjontaa on haluttu kasvattaa mahdollisimman paljon eri lähtökohdista tuleville asiakkaille. Kansalaisopisto on jatkuvasti pyrkinyt ottamaan huomioon ammatti- ja ikäryhmät laajasti, mutta 2000-luvulla tarjontaa on kohdennettu erityisesti lapsiin, ikäihmisiin sekä maahanmuuttajiin. Taiteen perusopetuksen alku on korostanut kansalaisopiston keskittymistä lapsiin ja nuoriin. Taidekoulu Oiva liitettiin kansalais-opistoon ja siellä alettiin toteuttamaan taiteen perusopetuksen kuvataideopintoja vuonna 2006, Rytmii-instituutin opetustoiminta siirtyi osaksi kansalaisopistoa vuonna 2010 tarjoten rytmimusiikin perusopetusta ja teatteritaiteen perusopinnot tulivat tarjontaan vuonna 2011.

Opetustoiminta laajentui Ylistaroon vuonna 2009 kuntaliitoksen myötä, joka kasvatti osallistujamäärää kokonaisuudessaan noin 7000 kurssilaiseen. Omien toimitilojen myötä mahdollistuneet lyhytkurssit ja -hankkeet toivat opistolle uusia mahdollisuuksia. Kurssimaksujen nousu kuntien rahoituskriisin aikaan 2010-luvulla herätti keskustelua, mutta opisto säilytti silti asemansa kuntalaisten harraste- ja opintopaikkana. 2010-luvulla merkittäväksi nousi tavoitteellinen opiskelu. Avoimen yliopiston opiskelu kasvoi entisestään ja Seinäjoen ammatti-korkeakoulun kanssa tehtiin yhteistyötä opiskelijoille tarjottavilla, opintopisteitä tuovilla kursseilla. Monista muutoksista ja uudistuksista riippumatta edelleen pintansa suosituimpina sisältöinä pitävät liikunta, kädentaidot ja taideaineet.

Rauni Haapanen toimi rehtorina vuoteen 2008 saakka, jolloin hän siirtyi perustamaan maahanmuuttajakeskusta Nurmon ja Ylistaron liittyttyä Seinäjokeen. Vuonna 2008 rehtorina aloitti Maija-Liisa Gröhn, joka oli toiminut sivistystoimenjohtajana Nurmossa sekä aiemmin myös Peräseinäjoella. Hänen myötänsä esille nousi ajatus kansalaispedagogiikan täydentämisestä kansalaiskampuksista, jossa oppimista tapahtuisi joustavasti esimerkiksi avoimissa työpajoissa.

Kurssisuunnittelun keskittyessä Seinäjoelle palkattiin kurssisuunnittelijoita, vuonna 2003 yleisesti kurssisuunnitteluprosessiin sekä vuosina 2008 liikunnan-, 2011 kielten-, 2013 musiikin- ja 2014 tietotekniikan suunnitteluun. Hallintopuolen henkilöstöä saatiin vahvistamaan vuonna 2005 yksi toimistos sihteeri ja vuonna 2013 kaksi toimistos sihteeriä lisää. Myös apulaisrehtorin virka palautettiin vuosikymmenen tauon jälkeen vuonna 2011.

TAITEEN PERUSOPETUS

Kuva: Seinäjoen kansalaisopiston kuva-arkisto

HISTORIA 2015

Vuonna 2015 juhlittiin 70-vuotiasta Seinäjoen kansalaisopistoa. Kansalaisopistossa alettiin kehittämään omia sisäisiä prosesseja mm. arvioimalla toimintoja CAF-laadunarviointijärjestelmällä sekä ottamalla käyttöön kaupungin strategian oheen kansalaisopiston oma strategia. Strategiaan nousi kansalaisopiston arvoiksi ammattitaitoisuus, luotettavuus, tavoitettavuus ja ketteruus. Muita toimintaa ohjaavia prosesseja kehitettiin, mm. tekemällä oma tiedotus- ja viestintäsuunnitelma, kestävän kehityksen suunnitelma sekä kansain-välisyysuunnitelma. Kaikkia edellä mainittuja on jatkotyöstetty läpi vuosikymmenen, mm. opinnäytetöinä ja eri hankkeiden avulla. Kansainvälistymistä kehitettiin vuonna 2018 alkaen Erasmus+ -hankkeen avulla, joka mahdollisti henkilöstön liikkuvuuksia Eurooppaan erilaisille työtä ja työyhteisöä kehittäville kursseille tai job shadowing -jaksoille. Kolmen Erasmus+ -liikkuvuushankkeen jälkeen Seinäjoen kansalaisopisto sai Erasmus +akkreditoinnin, joka tarkoittaa ns. laatuvarmistettua ”Erasmus+ -jäsenyyttä”. Vuonna 2025 kansain-välisyys näkyi konkreettisesti opistolla, kun saimme vieraita Espanjasta, Latviasta ja Virosta.

Vuonna 2019 käynnistyneen kehittämishankkeen myötä Seinäjoen kansalaisopistolle rakennettiin oma ohjauspalvelumalli, joka otettiin käyttöön lukuvuonna 2020–2021. Poikkeuksellista oli, että Seinäjoen kansalaisopisto oli yksi ensimmäisistä opistoista Suomessa, joka päätti vahvistaa ohjauksen asemaa osana kansalaisopiston perustehtävää. Uudistuksen myötä syntyi ajatus Ohjaavasta opistosta – kansalaisopistosta, jossa jokainen työntekijä ja tuntiopettaja toimii tarvittaessa ohjaajana, ohjaten asiakkaan oikean palvelun äärelle. Ohjaavan opiston peruspilareita ovat jatkuva aloittaminen, sulautuva ohjaus ja elinikäinen oppiminen.

Vuonna 2020 muutamme Tiklaksen tiloista uusiin, saneerattuihin tiloihin vanhan lääninsairaalan rakennukseen. Uusien tilojen myötä opistolle saatiin uusia erikoistiloja, kuten opetuskeittiö, pimiö ja kuntosali sekä lounaskahvila Tammi-kahvila. Samana vuonna saimme myös omat puu- ja metallityön tilat Kalevan Navetalta.

Teppo Latvanen aloitti Seinäjoen kansalaisopiston apulaisrehtorina vuonna 2019. Maija-Liisa Gröhnin siirryttyä Tampereen työväenopiston rehtoriksi, Latvanen aloitti vs. rehtorina vuonna 2020. Viransijaisuuden jälkeen Latvanen aloitti rehtorina huhtikuussa 2022.

Kehittämistyötä on jatkettu määrätietoisesti eri osa-alueilla viime vuosien aikana. Hanketyön monipuolistuminen ja laajentuminen on avannut Seinäjoen kansalaisopistolle paljon uusia mahdollisuuksia, joiden myötä olemme voineet kehittää toimintaamme asiakaslähtoisemmäksi. Näitä hankkeita ovat olleet mm. Opetushallituksen laatu- ja kehittämis-avustukset, Opetusministeriön ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen ohjaukselliset hankkeet sekä AVI:n ja Seinäjoen kaupungin mahdollistamat toiminnalliset työpajat.

Asiakaspalautteet ovat pitkään olleet tärkeä osa opiston itsearviointia. Kun palautemäärät vähenivät lukuvuonna 2020–2021, otettiin käyttöön uusi kyselytapa, joka nosti vastausprosenttia jopa 20 prosenttiyksikköä. Palautemenetelmien kehittäminen on jatkunut aina vuoteen 2025 saakka.

Lukuvuonna 2022–2023 kehittämisen kohteena oli henkilöstön perehdytys. Opinnäytetyönä toteutetun työn tuloksena luotiin suunnitelmallinen ja resurssitehokas perehdytysprosessi, jossa vastuunjako on selkeästi määriteltä. Samoihin aikoihin, vuosina 2022–2024, kehitettiin tilauskoulutuksia. Tilauskoulutuksia kehitettiin palvelumuotoilun keinoin asiakkaiden tarpeista lähtien, ja tuloksena syntyi valmis ja selkeä prosessi niiden toteuttamiseen.

Lukuvuonna 2023–2024 keskityttiin markkinointiviestinnän kehittämiseen. Vapaa-ajan tarjonnan kasvaessa vapaan sivistystyön oppilaitokset kilpailevat yhä enemmän kuntalaisten ajasta. Tähän vastattiin opinnäytetyönä laaditulla kohderyhmälähtöisellä markkinointiviestintä-suunnitelmalla, joka tukee opiston sekä sen kurssien tunnettuuden ja osallistujamäärien kasvua. Kehitystyön rinnalla saavutettiin myös asiakasmäärissä ennätys: lukuvuoden aikana kansalaisopiston toimintaan osallistui yli 12 000 asiakasta.

Lukuvuonna 2024–2025 käynnistettiin uudistetun CAF-laadun-arviointimallin käyttöönotto. Mallin avulla opiston toimintaa arvioidaan systemaattisesti, ja sen avulla kehitetään yhä laadukkaampaa ja kohderyhmät tavoittavaa toimintaa kuntalaisten tarpeisiin vastaamiseksi. Lukuvuosina 2021–2025 opistossa on tehty laajasti strategiatyötä, jonka tuloksena on syntynyt uusi strategia vuosille 2025–2030.

K A P P A L E

3

JUHLALUKUVUODEN
TAPAHTUMAT

seinajoki.fi/kansalaisopisto

OSAAMINE ESIHI! -TAPAHTUMA

Maksuttomassa tapahtumassa torstaina 3.10.2024 oli osaamista täydentäviä työpajoja sekä puhujana Petra Gargano. Puheenpuheen pääaiheena rohkeus ja uskallus muuttaa suuntaa sekä pelko ja epävarmuus kehon kompassina: pelkoa päin! Lisäksi kuultiin musiikkia Garganon omasta tuotannosta.

LASTEN JA NUORTEN JOULURAUHAN JULISTUS

Jo perinteeksi muodostunutta tapahtumaa vietettiin Tammi-kampusalueella perjantaina 13.12.2024. Joulurauhan julisti lapsi ja nuori sekä Seinäjoen kaupunginjohtaja Jaakko Kiiskilä.

JUHLAVUODEN KEVÄTNÄYTTELY

Juhlalukuvuoden päätapahtumaa vietettiin lauantaina 26.4. Kansalaiskampuksella. Töitä oli esillä myös Kalevan Navetalla ja kudontatiloissa. Lisäksi tanssinäytöksiä esitettiin Nuorisokeskuksella.

ANTTI RAILIO DUO

Päätapahtuma huipentui keikkaan Kalevan Navetan Hugo-salissa, jossa esiintyi Antti Railio Duo sekä lämppärinä kansalaisopiston oma Seinäjoen Ukuleleorkesteri. Ennen iltakeikkaa pidettiin kutsuvierastilaisuus, jossa esiintyi Jousiorkesteri Aventura de Arcos ja puhujina olivat kansalaisopiston rehtori Teppo Latvasen lisäksi Sannasirkku Autio ja Paula Risikko.

MUITA TAPAHTUMIA

ELOKUU

Toritapahtuma ikääntyville 15.8.2024
Tuntiopettajien info Kansalaiskampuksella 22.8.2024

SYYSKUU

Kansalaistaitoviikko somessa 2.-8.9.2024
Ilmiöiden yö Seinäjoella 6.9.2024
Digivinkejä Seinäjoen pääkirjastossa 12.9.2024
Moomma Nurmoos! -tapahtuma Nurmossa 14.9.2024
Tavataa kylällä -tapahtuma Peräseinäjoella 14.9.2024
Vauvan päivä Kalevan Navetalla 27.9.
Maajanmuuttajien työelämäpäivä Sedulla 23.9.2024

LOKAKUU

Opiskelijatapahtuma Sedulla 1.10.2024
Tilaa musiikille Ideaparkissa 4.10.2024
Kansainvälinen opettajien päivä somessa 5.10.2024
Vanhustenviikon tapahtumat Seinäjoella 6.-13.10.2024

MARRASKUU

Joulupostia ikäihmisille korttipajat Kansalaiskampuksella 4.11.-6.12.2024
75-vuotiaiden hyvinvointipäivä Uimahalli-Urheilutalolla 7.11.2024
SeAMK opiskelijoiden innovaatioviikko Kampustalolla 11.-14.11.2024
Valoa, ei väkivaltaa Ideaparkilla 27.11.2024

JOULUKUU

Life in Finland -tapahtuma Framilla 3.12.2024
Oppilaskonsertit Seinäjoen alueella

TAMMIKUU

Nuuttikestit E-P:n alueen kansalaisopistoille Kurikassa 10.1.2025

HELMIKUU

Näytöltä näkyväksi -tapahtuma Framilla 6.2.2025
Rhythmianic taiteen perusopetuksen oppilaskonsertit Ideaparkilla 12.-13.2.2025
Pukeudu kukkamekkoon -päivä somessa/valtakunnallisesti 20.2.2025

MAALISKUU

Hyvinvointipäivä hiljattain eläköityneille

Seinäjoen kansalaisopisto oli mukana tai yhtenä järjestäjänä yli 40 tapahtumassa lukuvuonna 2024-2025.

K A P P A L E

4

JUHLALUKUVUODEN
TEMPAUKSET

seinajoki.fi/kansalaisopisto

KANSALAI SOPISTOHUIVI

Neuloimme yhdessä asiakkaidemme kanssa 80-vuotisjuhlavuoden huivia Seinäjoen kansalaisopiston väreissä. Huivia neulottiin yhteensä viisi (5) metriä! Huivi oli neulottavissa Kansalaiskampuksella Tammi-kahvilan läheisyydessä / Kansalaisgalleriassa. Neule oli mukana myös eri tapahtumissa, joissa kansalaisopisto oli mukana.

PULLAKAHVIT 80-VUOTIAILLE

Kutsuimme kaikki opistomme kanssa samanikäiset juhlimaan yhdessä 80-vuotisjuhlaa! Tarjosimme jokaiselle (vuonna 2025) 80 vuotta täyttävälle pullakahvit huhtikuussa Tammi-kahvilassa! Kutsun saivat erityisesti omat kasikymppiset opiskelijamme, mutta pullakahvit oli tarjolla myös muille 80 vuotta täyttäneille.

“

Kyllä piti pullakahveille lähteä, kun kerran kutsuttiin!

“

K A P P A L E

5

TIETOA
SEINÄJOEN
KANSALAI SOPISTOSTA

seinajoki.fi/kansalaisopisto

YLEISTÄ

Seinäjoen kansalaisopisto on kaupungin ylläpitämä, opetusministeriön järjestämislupaan perustuva, yleissivistävää ja pätevöittävää koulutusta sekä taiteen perusopetusta (TPO) antava oppilaitos.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksena sen tehtävänä on tukea kuntalaisten omaehtoista opiskelua, itsensä ja kansalaisvalmiuksien kehittämistä. Opetus on suunnattu pääasiassa peruskoulun päättäneille, mutta varsinkin taiteen perusopetuksen ryhmissä on lapsia ja nuoria. Opiston toimialueena on koko Seinäjoen kaupunki keskustaaajamasta kaupunginosiin.

Meillä opiskellaan vauvasta vaariin sekä yksilöopetuksessa että ryhmissä. Ryhmän muodostamassa tasa-arvoisessa yhteisössä yhdessä toimiminen on kansalaisopistossa luontevaa ja asiaan kuuluvaa, mutta samalla jokaisella yksilöllä on oma vapaus valita mitä tekee, millä tavalla ja mitkä tavoitteet itselleen asettaa. Voit siis itse päättää millä otteella meillä opiskelet tai harrastat – otatko kevyemmin vaiko vakavammin. Tekemisestä nauttiminen ja hyvän mielen tuottaminen niin itselle kuin muillekin ovat osa kansalaisopistossa opiskelua.

STRATEGIA

Seinäjoen kansalaisopiston uusi strategia luo toiminnallisen perustan vuosille 2025–2030. Tavoitteenamme on rakentaa kansalaisopistosta elinvoimainen ja osallistava yhteisö, joka tarjoaa kaikille laajat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, aktiiviseen osallistumiseen ja henkilökohtaiseen kehittymiseen.

Seinäjoen kansalaisopisto on elinvoimainen ja monialainen oppimisyhteisö, jossa perinteet ja tulevaisuus kulkevat rinnakkain. Strategiamme rakentuu vision ”Kaikkien kansalaisopisto” ja mission ”Tilaa tekemiselle” ympärille.

Arvolupauksemme on: Luomme tilaa tekemiselle, jossa jokainen voi löytää paikkansa, oppia uutta ja olla osa yhteisöä –perinteitä kunnioittaen ja tulevaisuutta rakentaen.

Arvojamme ovat

- aktiivinen kansalaisuus
- yhteisöllisyys
- elinikäinen oppiminen
- monialaisuus
- perinteet ja tulevaisuus.

Lue lisää nettisivuiltamme seinajoki.fi/kansalaisopistonstrategia

**Tervetuloa
kaikkien
kansalaisopistoon!**

Koostanut:
Jaana Saukko
Viestintäkoordinaattori
Seinäjoen kansalaisopisto
2025

seinajoki.fi/kansalaisopisto